

Fr. R. Kreutzwaldi ala.
Eesti NSV Riiklik
Eesti Ajakogu

1917

16. aastakülg

Arst number 20 top

Meie Mats

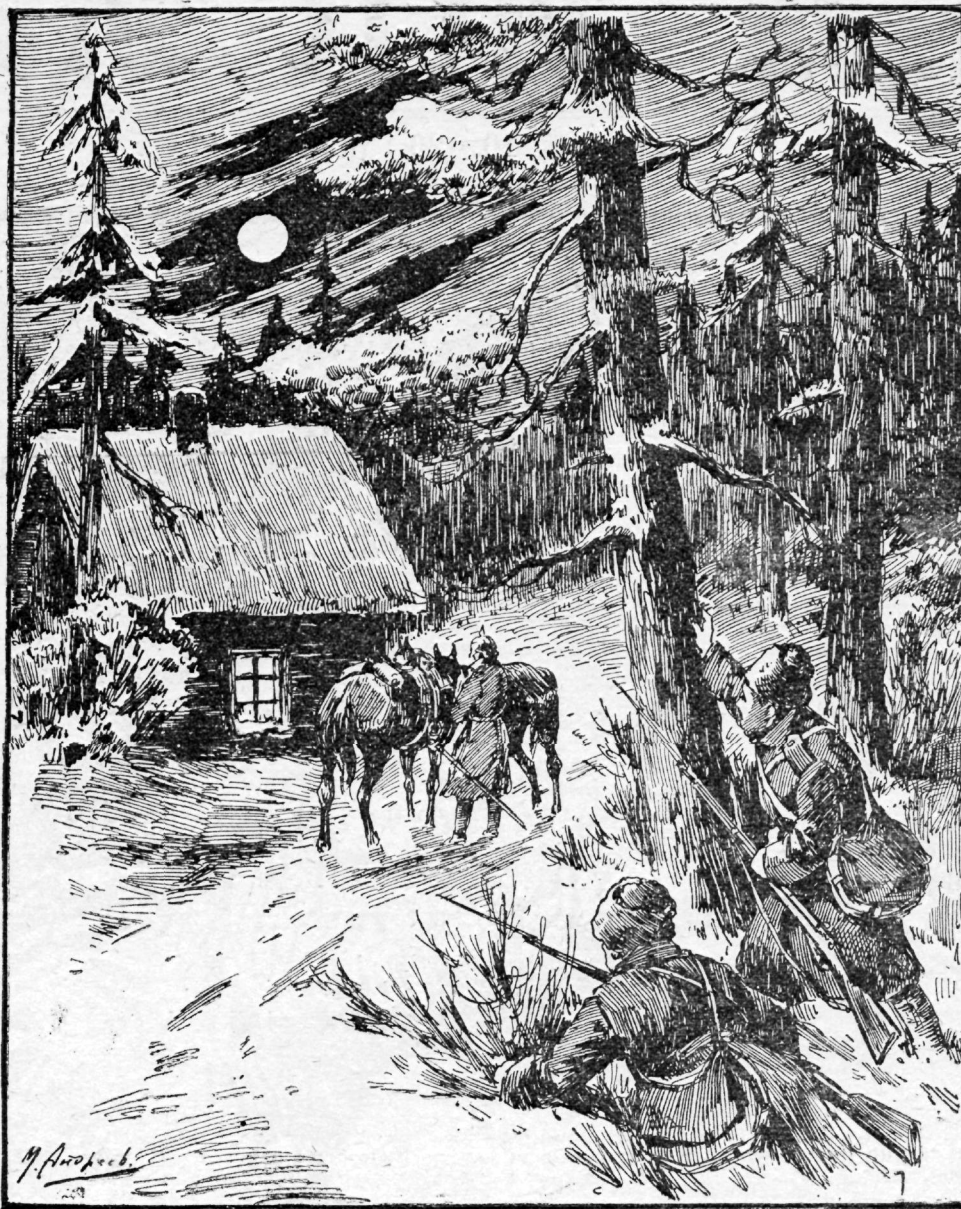
Nr. 147.

Saupäeval, 10. (23.) juunil 1917.

Nr. 147.

„Ara feda olla maha raiu, mille peal sa ise istud!“ ütles elutark rahwasõna.
Mis aga teeb see waba Wenemaa kodanik?

Meie väerinnal „Rohe tabame!“ Andrejewi joonistus.

Suueotsijad.

W. S. Osborne roman.

(Järg 5)

„Weel kord — kurat!“ wandus ta, sest otse tema ees kõnnitee peal seisid kaks politseiametnikku nagu marmorikujud; neil olid rewolwrid käes, mille otsad tema peale olid juhitud. Esimesel filmapilgul oli ta selleks liiga lohtunud, et midagi ütelda; ta seisis siigelt nagu tepp ja pidas hinge tagasi; siis tegi ta aga seda, mis tal weel üleilbse wõimalik teha oli: ta läks elektrilaternate walguse paistel ja kahe pealeshitud rewolwri ees mööda treppisi alla ja nitutas politseiametnikkudele peaga.

„Mu herrad,“ alustas ta ärewa häälega, „mul on sarnane tundmus, nagu oleks siin sissemurdamine olnud.“

„Ja, siin näib sebamoodi olewat,“ wastas üks politseiametnik terawalt.

Lorukilbaraga herra wõttis sigaritoosi wälja ja pani omale rahulikult ühe sigari ette, kuna politseiametnik oma käe tema õla peale pani. Aga noormees oli nõnda rahulik, et isegi tuletikk ta käes ei wärisenud.

„Ja,“ hüüdis ta rahulikult, „ma usun kindlasti, et pangas rööwliid on käinud ja ma tahan teile ütelda, kuidas ma selle peale tulim. Kui ma siit pillamisi mööda läksin, kuulsin ma, kui üks kriukus, nagu oleks seda lahti tehtud. Et ma korra järelewaatamise nõutogu liige olen...“ Ta pidas wahet ja puhus suitsupilwe läbi nina wälja.

„Kes te olete?“ küsis üks politseinik.

„Korrajärelewaatamise nõutogu liige,“ wastas torukilbaraga herra; sellepärast palkus mulle see asi huwitust. Ma läksin mööda treppisi ülesse, awastin selle ukse ja tahtsin sisse minna, kui ma äkki sees kolinat kuulsin. Et ma kõige wahwam ei ole, siis, kui teile tõtt ütelda, ei julgenud ma sisse minna. Siis kuulsin ma teie ligiolekut ja ma astusin

Ras märkad ?

Ras märkad muutuft, Saara hiis,
mis kewade fu poegil tõi ? —
ta kulbse koidu loitma löi
ja orjakülled ära wiis . . .

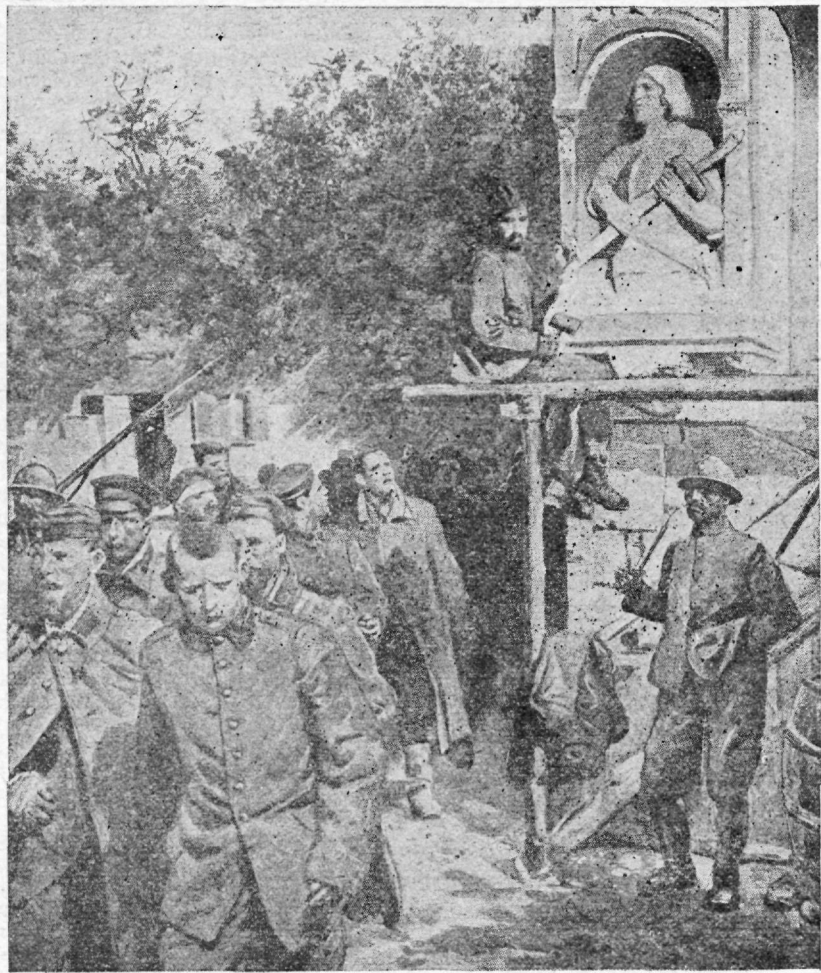
Ras märkad fa, et mitmed weel
tes Cesti rinda imenud,
on äraandjaks muutunud
ja rasteks kiwiks rahwateel ?

Ras märkad fa, et waenu waim
neid õift püüab lämmata,
mis istutanud wõiduga
on wabadufe wägew wõim ?

Oh — kui fa märkaks, Saara hiis,
fu äratawas kohinas
fiis koo ja Piller kärgataks —
fa pihuks purustaks nad fiis !

Sa paneks laenetama weed —
ja läbi õitswa aafade
ja üle kõrge mägede
fa rajaks wabadufeteed . . .

R. Kaasik.

Saksilased-purustajad prantslase -looja ees. M. Ugo joon.

uueste nullitfale, et telega kõneleda. Ma arwan, me peaf-
sime läbtoifimise ette wõtma ?”

„Ma usun seda ka,“ wastas Burt pillawalt; see oli
salapolitfeinif, ja kuigi ta Johni awalikult näinud oli ja
teda kui hästi tuntud inimest teadis, fiiski näis tale see lugu
kahtlane olewat, Et aga Johni ettepanef kohane oli, fiis
lõikafid nad kolmekesi ukse lahti ja astufid panga fifeimis-
tesse ruumidesse. Uhe pilguga nägid nad, mis fündinud
oli, ja et fifeimurdja faagi ühes oli wiinud. Wiiteifskümne
minuti pärast, kui ametnikud kõik täpifealt järelewaatanud
olif, ütles Burt:

„Ma panen ette, kõik kolmekesi politfeijaoskonda minna.“

„See ei näi kohane olewat,“ wastas teine politfeiamet-
nik; „fina wõifid ehl finna minna, mina aga ootan see aeg
fiin. . .“

„Tubli mõte,“ ütles John wahese. „Waras wõib ju
ennast panfa ära peitnud olla. Ras ma fiin pean ootama,
wõi politfeifse minema ?“

Burt waatas kiifswalt oma ametiwenna D'Connelli
otfa, kes kõhe ägedalt pead niikutas.

„Waadake, austatud herra John,“ alustas D'Connell,
„me ei kahtle selle juures, et see tõff on, mis te meile kõne-
lefitte, aga me peame ometi ju oma kohust täitma, kuna me
nägime, kui te pangamajast wälja astufite. Ja et panfa
rõõwiti, fiis pean ma teid wahesjal wangistatufe pidama.“

John fat nähtawaste ägedaks, aga ta talifutas ennast,
ja wastas:

„Ja, mu herrad ametnikud, ma usun, et te õieti teete
ja annan ennast rõemuga teie kätte.“

„Soodewaste ei pane te pahaks, kui me ekftnud oleme,
herra John, ets ole tõff ?“ küffis D'Connell, kes mitte hea-
meelega mõjuritast meest fiüidistada ei tahtnud.

John tõi wastufe asemel uueste figaritoofi nähtawale.

„Et teile selgete teha, et mul teie kohufe täitmise wastu
midagi ei ole, tohifin ma teile rahupitpu pakkuda,“ was-
tas ta.

Ametnikud wõifid erakorralife rahulolemifega annetufe
wastu, kuid nad ei olnud harjunud häid figarifi fuitfetama.
Kumbki hammustas otfa ära ja pistis figari suhu. Rittred
pakkus neile tuld, fiis jäi D'Connell panfa, kuna teifed uu-
litfale läffid.

„Ras ma teid ei ekfta, herra John,“ ütles Burt, „kui
ma teie paremast käwarrest kinni hoian ? Üri on äri, minu
ifkkitud tundmused wõiwad ju teie wastu wäga sõbralitud
olla.“

„Armas sõber, kui see teile nalja teeb, fiis pange mulle
kas wõi käerauad külge. Iseenesefski mõista, et te ainult
oma kohust täidate; ja pealegi ei wõi meile farnafel wih-
mafel õõl keegi tuttaw wastu tulla.“

Burt läks wangiga mõõda kõrwallfemaid ja pimedat-
maid nullitfale edasi. Mõni aeg läffid nad nii waitides,
kusjuures politfeiametnik oma kaaslaste peale tänuliffa
pillufi heitis.

„See on suurepäralifem figar, mida ma kunagi fuitseta-

nud olen," ütles ta järsku. Siis jäi ta seisma, lasi oma wangi kae lahti, wankus ühe trepi peale ja langes sinna maha. Tugew politsetametnik ja ustaw kohusetäitja jäi magama.

John naeris, läks ruttu panka tagasi ja awas etteaat-kult ukse.

"Sigarid on oma tööd teinud," sofistatas ta rahulolewasti oma ette, sest et ka D'Connell ühes nurgas diglast und magas.

* * *

See oli kell pool neli hommikul, kui keegi mesterahwas, pikas üleriides ja torukübaraga, Elberoni majasse astus ja waikest oma teisel korral olewasse korterisse läks. Lamp põles niisama rahulikult, nagu ta teda põlema oli jätnud, ja wäljas sadas weel ilkagi ojana wihma. Noormees oli läbimärg. Ta wõttis kübara peast ja pani pika üleriide üle tooli kuuwama, siis wõttis ta sabatuue seljast, süütas sigari põlema ja istus tooli peale.

"Ah ja taewas, kui wäsinud ma olen," hüüdis ta.

Kuuldus mingisugune kabin. Ta tõusis ülesse ja waatas kõrvaltuppa. Kusagil pimedas awanes üks ja kellegi mesterahwa hääl küsis:

"Teie olete?"

"Ah, sõnas noormees, "ma ei teadnud mitte, et te seal olite."

Nende sõnade juures istus ta uueste tooli peale.

"Ma pidasin seda paremaks, wähemalt tänaseks ööks; wäljas oli nii märg. Kas te olite klubis?"

"Ja, ma olin fogu õõ läbi kuni hommikuni klubis," wastas noormees istmelt.

Teine mees naeris ilksõnalt.

"Ja, ja," ütles ta, "kes seal siis kõik olid?"

Noormees aigutas.

"Ma kõnelen seda teile hommikul, nüüd olen ma liiga wäsinud."

Nende sõnade juures tõusis ta ülesse ja kustutas elektrilambi ära. Kõik oli wait ja pime; päew hakkas ämardama.

Seitsmes peatükk.

Prokurör süüdistas Johni selles, et ta C. W. Mordant ja Co. panka tekasambriise sisse murdnud ja sealt umbes 60,000 dollarit ärarõwinud olla. Raebtusealune, kelle head seisutõhta meie tunneme, tõendas oma ilmsüütust, ja ta teised pidasid taebtuft tühiseks. Ajalehed tegid politsei naeruwääriliseks ja igalüks, isegi raebtusealune, waatas fogu selle asja nagu nalja peale. Kuidas wõis mees, kes kunagi arwet ei küsinud, kui ta raha wälja andis, — kel seepärast tõega hea warandus pidi olema, — kes üleilidse seltskonna lõwi oli, sarnast sisse-murdmist wõi murdwargust toime panna! Nii mõnegi abieluallise tütre ema soowis teda oma wäimeheks ja kõit M. linna meesterahwad kaitseks teda kui aumeest. See oli küllalt suur põhjus, miks M. linna lohtu-faal inimesi tungil täis oli.

Rittred istus oma adwokatid kõrwal ühe wäikse laua-tese juures, olse wannutatud meeste wastas, ja ta pilgud ekssid pealtkuulajate seas ringi, kus ta tuttawaid nägusi nägi. Kui ta ka nende seas Dorothea Pageti otis, siiski ei wõinud ta teda leida; neiu ei olnud lohtusje tulnud.

Salapolitseinil Burt kui esimene tunnistaja üle kuulati. Ta jutustas oma lugu, kuidas ta mõddalätnud kuul 23. päewal kusagil anarhistide koosolekul olnud ja kuidas ta sealt kümme minutit peale tella ühte lahkus. Ta olla politseisje tagastulekul pangamajast mööda tahtnud tulla, kuid ta kuulnud enne kusagil politseiwilet. Ta saanud aru, et see õwahi wile on. Ta jäänud ka kohe kuulatama, et selgusele jõuda, kus kohal õwahaht on. Siis jooksnud ta sinna lohta, kust arwanud wilet kuulnud olewat. Ta leidnudki D'Connellit eest. Ta saanud kohe aru, et siin midagi pidi juhtunud olema, sest muidu oleks D'Connell oma harilikul ringkäigul palju kaugemal olnud.

"Kus kohal ta oli?" küsis lohtu esimees.

"Ma nägin teda Mordant'i pangamaja läänepoolsel nurgal seiswat, ja D'Connell seletas mulle, et . . ."

"Meil ei ole waja seda kuulda," sõnas esimees, "Burt, mis te edasi tegite?"

"Kõigepealt ei teinud ma midagi isääralist, siis aga lätsin trepist ülesse ja waatasin läbi wäikse augu, mis wäikse ukse sees, aga ma ei näinud midagi isääralist. Seepärast ütlesin ma D'Connellile, et me ootama peame. Kümne minuti pärast sündis midagi tähelepanemiseväärilist: mina ja D'Connell tahtsime parajaste läbiotsimist toime panna, kui me lahinat kuuldsime. See kostis wististe eestojast, ja me kuuldsime, kui riw tagasi tõmmati, selle peale kostis wali plaks, raudne üks läks lahti ja keegi meesterahwas tuli nähtawale. Ta jäi siiski filmapilgus seisma; nähtawaste hakkas ta meid nähes kartma.

"Õli pilkane pime ja wihma sadas, aga meie, D'Connell ja mina, walgustasime laternatega tema nägu, nõnda et me näha wõisime, kes meie ees on. See mees tundis torukübarat, piduulifonda — seda saime walge rinnasejse tõttu aru — ja pikka üleriidet. See oli esimene ast, mis me nägime, ja kui me teda ära tunnud ei oleks, siis oleksime tema wististe maha lastnud. Kuna me rewolwrid tema peale juhtisime ja nii põnewalt ootasime, pööras aga tema järsku ringi ja ruttas minema. Mina ja D'Connell kohe tema järele. Me oleksime ta kätte saanud, kui mitte nõnda pime õõ ei oleks olnud, aga et nõnda pime oli, et me näha ega kuulda ei wõinud, seepärast kaotasime tema silmist.

"Meie lätsime panka tagasi ja mina jäin sinna, kuna D'Connell sellest teatama läks. Siis tuli ta ühes herca Mordantiga tagasi ja me nägime et panka sisse murtud oli ja et üle 60,000 dollari puudusid."

"Kas te sealt midagi kahtlast leidsite?" küsis prokurör.

"Sel õõl mitte," wastas Burt, "aga järgmisel päewal nägime, et ühe atna raudwarwad läbi saetud ja pärast uueste kinnititud olid, niisama olid ka alnarunud läbi-lõigatud ja hoolega kokkupandud. Et see õõ osawaste oli tehtud, siis ei wõinud me seda õõsel näha."

"Aga kas te seda meest tundsite, kes ära põgenes?" küsis esimees.

"Muidugi," wastas Burt, "mina ja D'Connell, me mõlemad tundsite tema kohe ära. See mees oli Rittred John, see, kes praegu seal istub. Ma wõin sellepeale wanduda."

Nüüd tõusis kaitseja üles.

"Herra Burt," alustas ta naeratades ja kuuwa tooniga, "teie olete herca Johni peale seda jagedamine näinud ja teate, kus ta elab, mis?"

"Ja," wastas Burt, "Siis ei teadnud ma seda mitte, nüüd aga tean küll, kus ta elab."

"Järgmisel hommikul peale wargusi kuulatsite teda üle ja panite tema korteris läbiotsimise toime, lootes midagi leida, millel sisse-murdmisega midagi ühist oleks — eks?"

"Ja, herca adwokat."

"Ja kas te sealt midagi olete leidnud, mis te kahtlust kindlustaks?" küsis kaitseja uueste.

"Ei, ma ei leidnud midagi selletaolist asja."

"Sellega olen ma rahul," sõnas kaitseja.

"Weel üks filmapilt," ütles esimees; "kas te olete kindel, Burt, et te ennaft mitte petnud ei ole? See on raske kaebtus, mis te tõstate, ja teie peate selle eest wastutama. Teie olete kindel, et ei eksinud?"

"Herra president," ütles Burt, "ma tunnen, et ma ette-waatsik pean olema, ja mis ekssimisje puutub, siis olen ma kindel, et ma ennaft petnud ei ole! Ma wannun weel lord, et see mees, kes seal istub, herca Rittred John, seefama on, kes panka rõwis. See on nii tõsi kui Jumal taewas!"

"Misjulgusel kuupäewal see sündis?" küsis kaitseja.

"See oli kell kaks hommikul, eelmisel kuul. D'Connell wõib seda kinnitada, herca president."

Nüüd tunnistas ka D'Connell, et ta täpisealt oma ametiwennaga ühel arwamisjel on. Ülekuulamine ei olnud enam tarwisil ja ka prokuröril ei olnud enam mingisugust küsimust ette panna.

Raebtusealuse kaitseja tõusis ülesse ja kutsus wabastawa tunnistajana (sherifi*) ette. See tugew, meeldiwa wälimu-

* Sherif on Amerika kodanikude poolt wallitud täidesaatew ametnik.

fega ja ausa näoga mees, oli rahulikult kohtusaalis istunud ja ei olnud siamaale veel kellegile meelehead teinud.

„Herra sherif,“ alustas kaitseja, „kas te võiksite wannutatud meestele ütelda, kus te minewal kuul 23. päewa hommiku kell 2 wiibisite?“

Sherif waatas ringi ja naeratas:

„Esmaspäewal, teisipäewal ja kesknädalal, s. o. 21, 22. ja 23. kuupäewal olin ma minewal kuul õhiste klubis mängutoas ja nimelt igal nimetatud kuupäewal kella 10 õhtu kuni kella 3 hommikuni. Igal õöl mängisin ma. Nii olen ma siis kolm ööd — esmaspäewast neljapäewani — järgemööda klubis olnud.“

„Kas te võite neile ütelda, mis te seal mängisite?“

„Muidugi,“ wastas tunnistaja, „me mängisime pokert.“

„Kes teiega lihes olid? Kas te nende herrade nimesi wannutatud meestele soovite awaldada?“

„Peale minu olid seal veel kolm inimest. Kolm meie seast mängisid kolm ööd järgemööda, kuna neljas neile seltsiks oli. Seal oli herra John Montgommer, siis herra Rittred John —“

„Kas herra Montgommer siin on?“

„Ja, ta on siin.“

„Ja kes neljas oli?“

Sherifil oli nähtawaste natuke piinlik, siis aga ütles ta järsku:

„Neljas herra oli — kohtu esimees.“

Wakne kihin kuulbus kohtusaalist, aga esimees palus rahwast waitida ja nitutas siis tunnistuse kindlustamiseks peaga.

„Kas kaebtusealune lõi kolm ööd järgemööda mängutoas oli?“ küsis kaitseja.

„Ja, ta oli lõi kolm ööd seal,“ kinnitas sherif uueste.

„Ta oli esimene, kes sinna tuli ja viimane, kes sealt läks, wahapeal aga oli ta kogu aeg meiega koos.“

„Ja kui kauge on klubist pangani?“

„Arwatawaste kolm Inglise peniloormat,“ arwas sherif.

Kaitseja istus uueste, kuna prokurör ülesse tõusis; ta tahtis arwatawaste oma kord tunnistajaid üle kuulata, kuid nähtawaste ei olnud tal selleks kohast meeleolu.

„Herra-sherif,“ alustas ta, „kuidas võitte seda mäletada, et te nimelt 22. ja 23. kuupäewal klubis olite?“

„See on wäga lihtne,“ wastas tunnistaja. „Ma annan teile selle kohta seletuse, mis teid rahustama peab. Kui ma sel ööl, mil kuritöö sündis, klubisse läksin, olid herra Montgommer ja herra John juba seal. Nad kinnitasid, et ma hiljaks olin jäänud, ja tuligi wälja, et mu kell kümme minutit järel käis. Mõned minutid peale kella kümme hakasime mängima, aga mängides lendab aeg imekiireste. Weil on mängutoas automaatiline telegraafi-apat, mis päewal ja ööl paberipaela peal uuemaid telegrammide näitab. Aga sõnum: sissemurdmise üle, mida me praegu siin arutame, ilmus telegraafi-aparati siis, kui me veel mängu juures istusime, s. o. kell pool kolm hommikul. Rittred istus minu kõrwal, kui telegramm ennast lahti rullis, ja ma ütlesse talle: „Rittred, Mordauti pank on sisse murtud ja teraskamber sühhjaks warastatud.“ Siis kutsusime mängutoas wiibitwa politseiniku oma juure ja küsisime tema käest täpiseimat kirjeldust sissemurdmise kohta. See on kõik, mis ma selle asja üle wõin ütelda, ja selle kohtu esimees wõib seda tähtselt kinnitada.“

Selle tunnistuse järele kutsuti herra Montgommer ette, kes sedasama kõneles, mis sherifil. Ülekuulamine lõpetati ära, niisama ka arupidamine otuseandjate kui ka wabastawate tunnistuste üle. Peale lihibest arupidamist awaldasid wannutatud mehed otjuse — süüta.“

Pealtkuulajad piirasid Johni ümber ja soovisid talle õnne; igauks tahtis tema tähtsuruda, kuna kaebtusealune ise kogu aeg uue poole waatas. Ta soovis kohtusaalist nõnda pea kui wõimalik lahutada. Lõpuks oli ta wiimaks ometi hoomi peal, kus ta mõlema politseiametnikuga juhtumist kokku sai. John naeratas hooltult ja need wastasid peanitutamisega.

„Kuule, Jim, mis sa sellest loost arwad?“ küsis D'Connell oma ametiwennalt, kui John oma teed oli läinud.

„Willi,“ wastas Burt pühaltult, „ma ei tea tõega mitte,

mis ma arwama pean — ma usun tõega, et wana kuri ise ennast sel ööl meie ilmutas ja meid ninapidi wedas.“

D'Connell raputas pead.

„Igatahes tahan ma figari cest tasuda,“ pomises ta.

Uulitsatel nägi John igalpool sõpru ja tuttawaid, kes talle õnne soovisid, ja ainult suure waewaga läks tal lorda nendest lahti saada. Wiimaks jõudis ta oma elumaja juure, waatas ümber, kes teda keegi tähele ei pane, arwas siis utse ja läks waitsest oma tuppa.

„Ah, siin ei ole kedagi,“ ütles ta kergendatud ohkamisega. „Ta läks mitmest toast läbi, istus kirjutuslaua ette ja hakkas kirjutama.“

„Armas preili Paget!“

Mul näib parem olewat telega niimoodi kõnelema; on ju ilmas asju, mida ainult kirjaltult selgitada wõib.

Teie mäletate wististe, et ma teile minewal kuul 24. kuupäewal kirjutasin, et te neist asjadest, mis linnas minust kõneldate, minu lähedal wõi minule enesele ei pruugiks nimetada. See soow ei tulnud mitte mõttest, enese alandamisest eemale hoida, waid tähtsast asjaolust, mis minu praeguse eluga südamlikult seotud on.

Ra nüüd, kus ma teie ja kogu ilma ees ilma süüta seisn, tahan ma teid veel kord paluda, tänase päewa sündmustest waitida, niisama ka minu wabastamisest kirjades mitte nimetada.

Minul on mitmed tungiwad põhjused selle soowi awaldamiseks, mis teile ka pärast selgeks saawad.

Muustufega

teie alandlik H. Rittred John.“

„See kõlab natuke ametlikult,“ pomises John oma ette, „aga tähtsimeist on ta ikkagi kaugel. See sahterdamine preili Pagetiga tuli ootamata, aga ta passis siiski selle kupaatuse jella.“

„Sa pani kirja ümbrikusse, kirjutas adresst peale ja kleepis kirja hoolega kinni, kusjuures ta oma pitsatiga sõrmust tarwitas. Siis tõusis ta üles, pani pehme liibara pähe, nii et see ühe osa tema näost kinni kattis, ja läks uulitsale. See näis peaaegu tähi olewat, kuid päriselt oli asjaolu teistse; niipea kui ta uulitsa nurgani jõudis, silmas ta seal kedagi noormeest, kes seda maja hoolega tähele näis panewat, kust ta wälja astus. Siis hakkas ta hoolega Johni silmitsema.“

„Armas Jumal!“ hüüdis John endamisi, „olen wist jällegi wahi all!“

Ta keeras ümber ja läks majasse tagasi. Siis läks ta maja tagumisesse külge ja astus uksest wälja; seal ei seisnud kedagi wahti pidamas. Ta läks linna sisse ja hoolitset selle eest, et kiri ekspressti läbi kohale toimetati.

Wahetajal astus üks neist kahest inimesest, kes maja juures wahti pidasid, teise juure.

„Kas sa nägid, Jim, kui ta pea wälja pistis?“

„Ma annan oma pea selle eest, et ta enne wälja ei tule kui pimedaks läheb,“ oli wastus.

„Ja, ja,“ ütles esimene, „ta on meid sellepeale waatamata tähele pannud, et me riided ümberwahetanud oleme, nii et ta meid wawalt aratunda wõib. Igatahes wõime nüüd lähema ajani rahulikult koos olla.“

Nüüd andis üks neist teisele figari ja nad hakkasid suitsetama, kuna nad endid sügawale järelemõtlemisele pühendasid.

„Weel kord kurat,“ hüüdis wiimaks Burt, kuna ta oma kaaslaste kinni haaras, „ma arwan, et ta meid ninapidi wedas!“

„Wõib olla, läks ta tagumise utse kaudu ära,“ tähendas teine, „ja nüüd tuleb ta rahulikult tagasi, nagu ei oleks midagi olnud.“

Minut hiljem astus nende kõnealune majasse. Ta oli paremale ja pahemale poole waatanud, ja kui ta tõega neid mehi näinud oli, siis ei näitanud ta sellest kõige wähematki wälja. Wahetajal oli juba amaraks läinud. Burt usaldas naabritele ütelda, et kohane aeg oleks veel üht politseinikut siia kutsuda.

(Särgneb).

Sääne-wäerinnal. Puhketunnil kaitsekraawis. F. Matanjerti joon.

Painaja uni.

Wene keelest N. F. Oligeri järele J. Johannson.

Suhupiste oli wärste, maitsew, kuna klaas wiina (teisest ja kolmandast ütles Popowitski ennaft kindlaste lahti) aina isu äratas. Olgu pealegi, aga siiski wõib aega mitte halwaste wiita. Täna ei tarwitse õnnetu arwe maksmise filmapilgu pärast muretsedagi: advokat mälestab oma wõitu ja kostitab järelikult.

Kui järjekord lõbusa sätenawana wiinani jõudis, ei pidanud Popowitski jällegi oma kaaslastega sammu, waid jäi maha, jo mida laugemale, seda enam. Ta ei olnud pohmelusega harjunud, ei armastanud purjus olekut, ja ta kõht pidas wiinale halwaste wastu: ilmus kohe kinniolet ja walud. Advokat urises esmalt ja sundis pool wägigi jooma. kuid sai pärast leplikumaks ja pillas ainult:

„Eh, teie, — ja peab veel ütlema, noormees! Ei saa kõige suuremalt mõnust aru, mis inimesel iganes wõimalik maitsta!“

„Mis lõbu on selles — joobnud olla?“ urises Popowitski diige jämedalt. „Minu arust — päris sigadus.“

„Waadate, mu kallid! Selles just ongi kõõne mõnu: mõni aeg ennaft elajana tunda. Inimene on alati õnnetu ja ainult loomadel on see h: a omadus, õnnelikud olla.“

Ja nä uga poisik lutsudes, kästis ta sellel veel ühe pudeli tuua. Popowitski ei protesteerinud enam: siin is: uda oli siiski parem, kui mängusaalis hingeldada. Päew oli päitsepäisteline ja waitne, ja meri stnas nii tumedalt.

Linda tütrele.

Linda tütar, pihi laugelt
igatsuse pifarad —
pea jõuab kallim laugelt,
jälle teda näha saad . . .

Beel ei ole kadund Kalew,
waitind Wanemuise hääl;
lofumus on Eesti malew
tutwal Lindanisa teel . . .

Saatus ehtis Eesti pinda
wabaduse õitega —
kus su wend wõib põldu künda,
magust wilja maitseada.

Linda tütar — õifi wastu
puista wabadusele,
stis su wend wõib hõiskel astu
kauni kodu pinnale.

R. Kaasik.

Wõis rahulikult istuda ja mõelda, sest et advokat täieste iseseiswalt ennaft lõbustas. Mõtted olid, kahjuks, aga itka ühed ja samad, kurwad, pääsematud. Ja itka kindlamine selgines üks asi: ei ole laugeltgi nii lihtne surra, nagu see hiljuti kiwiplatsil kuristikul kohal näis. Mitte nii lihtne, ja ei ole ta niisugust soowi. Ja kas on seda tarwisti?

Waat, kui, näituseks, ette kujutada, et pärandus, wäljamaa reis, kaotamine mängides, — et see kõit ainult unenägu, paha uni on, mis tarwis enesest eemale tõrjuda, ja siis tagasi minna endise, harilikul elu juure. Teenistust ei ole raske leida. Wõetaks heameelega kas wi endise koha peale tagasi.

Muidugi wõetaks. Kuid selle jaoks on tarwis ometi koju jõuda, kuu wõdi kaks elada, kulutada. Järelikult, jääb järele üks: advokadile kõit pihtida ja tema käest laenu paluda. Ja filmapilk sai kõit selgetis: „Ei. Parema kätawata, kui pihtida!“

Ta waatas warjamata meeleepahaga Jfakowitschi peale, kes pilufilmil wälleste suutäite laupa Champanjeri jõi. Advokadi kõhu peal oli punnis westitastu, ja sellest tasust paistab sajafrangilise paberiraha nurg wälja. Kui palju on tal niisuguseid rahasi? Enne Monte - Karlosse jõitu ütles advokat ise, et ta ohwerdab ruletta peale tuhat franki, ja wõttis, järelikult, mitte alla nimetada summa taasa. Mängides sai see summa vähemalt kolmetordiseks. Waat, see on juba raha, olgu küll mitte suur, aga hea raha, — ja kõit selle summa wõib Jfakowitsch täna ära

raifata. Ja homme ei mäletagi enam seda. Pohmeluses on ta meelespidamine, ülepea, koguni halb.

„Kuluts su raskesti turju, õnnelik tõbras, lepiga korrajärele sügada!“

Laua juurest ülestõustes tuius advokat ja pistis kapi neli korda järjestikku maha.

„Ah, wõtaks teba... Lähme jalutama, õnnetu noor-mees... Tuulutame endid!“

Monako on wäike linn. Käi nii palju ringi, kui ta tahab, aga ühe koha juure jõudab wälja ilfagi. Nõnda ta täna; natuke pargis luusides jõudsid nad kuristikku kohal olemale platfile. Advokat waatles loodust, awaldas tormiliselt oma headmeelt ja wajus wiimati pingile.

„Tere! Nüüd saab ka puhata natuke. Ja siis—koju. See tähendab, mitte koju, waid Nizzaasse! Siinseid restoraniid ei meeldi mulle. Täna õhtul tahame päris tõstfes Wene stiilis õhtut süüta. Luban seda sulle! Sumal temaga, naiseaga! Laf ta närib wõderastemajas suure laua taga üksi luuwituid...“

Nelli meeldetuletades hakkas Popowitski hinges turja tigeiduse tõrwal armuladepus teema. Kui juba õid on kadunud, õid ofas, nagu painajalik uni, siis on waja wähemalt selleski taju ofside ja kätte matsta. Ja, waat, see ongi weapõhjus, mispärast awalik ei wõi olla, mispärast häda üles tunnistada ei wõi.

Sambaid tokkurudes kriiputas Popowitski mõttes alla: ofustatud. Järelejäanud päewad pühendab ta lõpuliitule wõidule Nelli üle. Küllap siis näib. Siis wõib ju ta surra. Kuid parem oleks mitte surra.

Advokat pani lähifed käd tõhu peal totku, pea waju küljeli, ja ta uinus. Silmapilgu jooksul figis Popowitski peas nurjatu ja halastamata plaan: lasta advokadil kõwemine magama jääda, tema taskud täijaks teha ja siis teda kuristikku äärele taskida ja alla liitata. Seletus on lihtne: oli purjus ja kuttus alla.

Ei, nii ei lähe. Liig tülikas ja, peaaft, kardetatv. Sellest pole küll midagi, et plaan nurjatu ja halastamata. Niisuguses seisukorras inimesed ei wali. Aga waat, peaaft, kardetaw. Popowitski tortjutas ägedates mõtetes ofsaefi. Ja korraga walgus üle ta näo helge naerujume laiati.

Ühe pauguga kats jäneft. Sargaste, ruttu, — ja ilma ühegi hädaohuta.

Ta äratas ruttu advokadi üles, kartes, et see liig pika uinaku järele enam nii purjus ei saa olema, ja soovitas tungiwalt Nizzaasse sõita.

„Siin on igaw... Teate, mina tahan ka natuke lõbutseba... Mul tulub ka wäike meelelahutus ära! Sõidame...“

„Almmugi oleks aeg sõbrate... Ürme raiskame enam kuldsaid minudid... Kus automobilid sejawad? Rutsuge ta siia, see prantslane!“

Nad sõitsid Nizzaasse kisa ja kāraga, suures tolmu pilwes. Ja peatafid, muidugi mõista, restorani ees, kuid mitte juft kõige parema ees. Nõnda nõudis Popowitski, seletades, et ta liig uhleid joogimajasi ei kannata. Tema walis ka wiinad, hinnakirja advokadi eest hoolikalt warjates. Lõuna läts koguni wähe matsta. Kuid siiski, peale kohwi ja poole litri benedikti wiina kaotas Zfakowitski igasuguse inimese näo ja ligines awalikult õndfufe tundele. Popowitski aga ei joonud endist wiift peaaegu midagi, sellepärast oli wäga huwitaw, miks ta ometigi joonud paistis.

Dieta nõnda oli ainult tuni wõderastemaja ukfeni. Siin omandas Popowitski oma harilikku wäljanagemise ja kās-kis mõjuwalt ufsehoidjal see Wene herra oma numrisse toimetada, sest ta ei ole päris terve.

Ülfehoidja kutsus kõõmehe abiks, — ja nad wiifid kahe-keft advokadi, kätte alt kinni hoides, kuna Popowitski järel käis rahulikuna ja korrettfena, ning õid nõõbid kinni pani.

Zfakowitski elafid kahef tõrwuti toas. Ofa-wad teenijad püüfid küll mitte kārta teha, kuid kisa ufte peal tekkis wäike surumine, — ja tõrwalt toaft pistis Nelli pea wälja, waatas terafelt, kuid ilma ifeäratife imestufeta, teenijate, Popowitski ja abitu mehe peale, kes nagu surnu

teenijate kätte wähe rippus. Ja ta küffis, waewalt kulme liigutades:

„Mis see on? Kas ta rüüpas jälle?“

Popowitski näitas käre advokadi poole:

„Nagu näete... Ma wõifin õid abinõud tarwitufele, kuid mingifugused maniffufed ei mõjunud. Soidfin teda jõudumõõda õnnetuſte eest — kuid mis peale selle, see ei õlnud minu wõimuses.“

„Dole wiga, küll ta magab wälja! Ürge unustage tal aga kingast jalast ära wõtta ja kaelafide lahti päästa.“

Ülfehoidja oli seda juba ilma kāsku ootamata teinud. Ja Popowitski jäi järele advokadile tell peale tõmmata. Siis lastis ta kardina akna ette, pani titud õblaualeſele. Ja siis kogutas mõlemaid tubafi ühendawa ufje peale. Nelli ütles:

„Sisse...“

„Loodan, teie ei pea mind süüdlafeks?“

„Ei, miks? Kas ma siis ei tea...“

Wõib olla, ei õlnud filmapilt päris hea. Aga teatav protfent ſhampanjeri ja teift äritawaid joolift ſai ometegi Popowitski ofaks. Ja selle tõttu ei õlnud ta purjus, waid ainult ofustaw ja ettewõtkif. Wähe purujoõnub mehe ja ilusa naise wähe oli liig teraw. Ühe sõnaga, Popowitski suudles tulifelt mõlemaid Nelli kāsa ja ütles, et ta meeletult teda armastab ja kauem tundmuſte leeti oma rinnas ei suuda warjul hoida.

Nelli waatas, mõtles ja waſtas aeglafelt:

„Küll olete teie loll, siiski!“

„See tähendab... Kuidas nõnda?“

„Juft nõnda. Wäga lihtfalt.“

Dieta, tõepoolest ei õlnud waja küfidagi: mispärast? küfimine koſtis koguni rumalalt, — ja Popowitski tundis ife seda. Ta kaotas kōhe jalgealufe pinna ja lootufeta, ilma ühegi ufuta oma wõidu siſse, hakkas ta sellest kõn-lemata, et elu ilma Nelliſta talle wäljatannatamata on, ja et Nelli ife, kindlaſte, oma tundmuſt warjab, ſeft et ta advokati ju ei wõi armastada.

„Aga ometi, kufutage enefele ette, armastan! Ja eht ma küll teid ifeäranis tarakaſ ei pidanud, aga niisuguft rumalufit ei mõiftnud ometi oodata. Ifegi kāsju on natuke, ſeft teie õlite ju mulle ammune ja hea tuttam... Teate, mis? Juba on hilja. Winge magama!“

„Muidugi, ma lähen!“ waſtas Popowitski karmilt. „Aga ma ei tule enam kunagi teie juure tagaft. Ma ei wõi ſiia linna jääda, teile nõnda lähedale, mitte minutiftki enam. Jah, ma lähen!“

Ja ta läks.

Õmas numris käis ta pooltundi üheft toa nurgast teife. Weel kord harutas ta ſuremife küfimufe igakülgelt läbi. Aga ta ei jõudnud ofuſtamifega lõpule, ja ei ſurnud ometi. Ta hakkas koguni elamife afju korraldamata. Üheft taskuſt tiris ta suure peotäie kuldraba wälja, teifeft paſsu wihu paberiraha, ja hakkas mõlemaid hoolikalt lugema. Sai korrapärane ſumma, — rohkem, kui ta lootis. Ja advokat ife ei aimanud wift, et tal ſäärane raha-ſumma kaafas.

„Kärnase lamba ſeljaſt... tort willu...“

Somme wäheft ſaab lähifse mäletamifega Zfakowitski pead murdma, kuhu ometi raha wõis jääda, — kuid, muidugi, weel enam imestab teda sõbra oſtamata äraſdit. Kuid ſee pole tähtis. Tarwis on mitte kunagi enam totku juhtuda.

Nii ſiis tähendab — mitte ſurra?

Wara hommitul, kui õid elanifud alles magafid, wafkis Popowitski arwe ära ja sõitis efimeſe rongiga kodu, taſaſi Wenemaale. Ta sõitis tokkuhoidlikult, kolmandamas klaſſis. Ja ſee tokkuhoidlikkus oli meeldiw, ſeft ta aitas mõtelda, et painaja uni on lõpnud ja algab uus elu. Aga hinge peal oli nii wilets, mitte mõru, waid wõimatufeni waſtif. Nõnda et oli ſoow ifeenefe peale ſüljata. Süljata ja laiati õruba.

Kuid ſilgamife afemel pistis ta pea waguni aknaſt wälja ja ähwardas ruſifikaga ſerwet ilma, helget ilma: merd, mägefib, aedu, taewast.

„Kuraf wõiks teid wõtta!“

Suhu aga kogus tife, ſifte ſülg.

(Lõpp).

Andres Peterstov,
Sorik.
Euleitint.

Oswald Anny,
Albuft.
Autofubina sõjawäljal.

Otto Länawots,
Sajalast.
Egewas sõjawäes.

Jaan Siimann,
Wijandist.
Egewas sõjawäes.

Robert Reiljan,
Wõrumaalt.
Austrias wangis.

Ühe suumauldis kõit.

Sans Mats oli üle kolme aasta kaewikus olnud ja kui ta sealt koju poole sõitis, siis oli ta ees kõit uus ja imelik. Mats oli neift suurtest muudatustest ka weidi kõmu kuulnud, kuid mis dieti on olnud, misfugused muudatused läbi wiidud, sellest kõigest ei olnud tal selget aimu.

Kui Mats juba koduwalla piirkonda jõudis, lõi ta süda õige ärdats. Tuli mingifugune terna wiis: "See on see maa, kus minu hääl" meelde, sest kes wõis uskuda, et ta jalg yibi siia jõudma.

See oli koduwalla metsa piir, seal hakkawad mõisa põllud peale ja selle taga on küla, kus teda naine tufsuwal rinnal ootab.

Seda wiimast kujutas Mats enesele kõige magusamine ette.

Metsast wälja jõudes, laotafidki mõisa põllud endid uhkelt laiale.

Mats waatas, aga see oli siin kõit nii teistmoodi.

Suur wäli oli ruutudesse ja siiludesse ära jagatud: ühes kohas kaswasid oad, teises kartulid, kolmandas odrad, läätsed, tatrads jne.

"Imelikuts on põllutöö selle aja jookjul muutunud," mõtles Mats ja astus tee lähedal wiibija naise juure, kes oma kappaste seast rohtu kikkus.

"Kudas see mõisa wäli niisugune tütiline on?" küsis sõjamees. "Ennemalt laenetas ikka rutis, ober wõi kaer, ehk oli jälle nii üleni kartulid, et filmaga ulatas waewalt ühest kohast teise nägema."

"Mis mõisa wäljast ja kõneled?" küsis naine.

"Noh, sellest ikka mis fiinsamas."

"Siin ei ole enam mingit mõisawälja. See tütt, mille peal sa seisad, on minu maa."

"Sinu maa?"

"Muidugi. Ennemalt oli küll mõisa wäli, aga meie jagasime kõit ühe suumauldis ära. Kes sai wiletsama, sellele anti laiem, kes parema, see sai wähem. Nii on ju ta üsna õige."

See oli Matsile uudisets.

"Kas kõit said?"

"Muidugi need kõit, kes wõtmas olid."

"Kas mets ka ära jaotati?"

"Muidugi. Kõit paremad tükid. Soo serwades, kus männa-jääsüd kaswawad, on veel jagamata."

"Kes see on, kes seal mõisa lähedal kõnnib?"

"Ah see," ütles naine, läit filmade üle tõstes ja päewa alla waadates. "Kes see muud wõib olla, kui Satebergi wanamees ise."

"Seda nime pole ma enamalt kuulnudki."

"Miks? Tema on ju see endine mõisnik. Nüüd andsid nad talle kolm tiinu põldu ja ta saab sellest oma perekonnaga jagu küll. Wõite ise ta käest järele kuulata, kui ei usu."

Mats astuski edasi. Et künnimees tee äärest laugel ei olnud, tegigi ta pisutefje tõwerduse ja astus ta juure.

"Sere, paruniherra."

Wana, weidi kongus ninaga, peenikeste huultega ja lahja, kuimetanud, aga õige pila kaswuga mees peatas hõbuse kinni ja waatas külalisele offa.

"Ma ei saa aru, mis tarmis teie nii ütlete. Kas on see pilge, wõi tahate nii meelega wanu haawu lahti rebida."

"Kudas?"

"Mis see parun tähendab? Sellele nimele on ammugi muru peale kaswanud. See oli ennemalt küll, aga mis sellest nüüd enam rääkida."

"Teie ei ole siis enam parun?"

"Kõit parunid ja vonnid on nagu seebiga ära pestud. Seda näete — ma olen põllumees ja pean hoolas olema, kui õhtuts tahan künniosa üles saada."

"Teie ise künnate?"

"Meie kõit teeme ise, sest nüüdne kord ei falli enam päewawargaid ega teiste nõdriid. See oli ennemalt mehtitul ajal, kus ühed pidid palehigis orjama, kuna teistel muud ei o'nud waja teha, kui ainult söömiseks ja joomiseks suu awada. See aeg on möödas."

"Uga kudas see elu teile siis nüüd maitseb?"

"Et ole wiga, päris tore. Eila jäin Iduna ajal tufkuma, fill suus. Tõeste, oma elus ei mäleta kordagi nii magusat und. Õhtul tõmmab Helene mu saapad jalast ära ja hommikul wõtab Karl nad tubliste tõkati ja searaswaga fiitse. Mis siis wiga."

"Uga teenijad ikka peate omal?"

"Oh ei."

"Uga need Helene ja Karl?"

"Need on mu lapsed. Helene on tubli tüdruk, tugewa kaswuga. Ta saab lähemal ajal mehele, aga ma ei tea veel kindlaste, kas ühele wõi kahеле."

"Kudas kahеле?"

"Noh — kui kaks meest teda tahawad, nagu ma seda morganud olen, siis saab ta kahеле. Mis digus siis ühel nüüd rohkemgi on. Peab ikka ühe suumauldis kõit jagama. Uga efs seda näe edaspidi."

Seisuford paistis Matsfi eest imelik olewat. Wähemalt oli siin rohkeste niisugust, millest ta ei suutnud aru saada. Uga olgu peale, efs seletust jōua ka pärastpoole küsida. Ra ei olegi see üsna ilus, kui inimene ennaft efs offa õige rumal näitab.

Ta jõudis koju. Di, kui suureks olid lapsed kaswanud. See kõige noorem, kes teda küll esmalt relgas, sest et ta oma isa veel mitte näinud ei olnud, läts ka peagi julgemaks ja istus ta sülle. Naifel o'i rōem suur ja, oma meest suudeldes, tähendas ta, et nii armas ei ole ta temale logu elus kordagi olnud.

Ta pani ruttu paja ja panni tulele ja tegi nüüd niisugust toitu, mis suriseb ja keedes magusat lõhna annab. Keetmise juures waatas naine argselft alnaft wälja.

"Mis sa waatad?"

"Waatan nii — et keegi ei tule. Sulle wõiks ju wäheks jääda."

"Kudas wäheks? Kes see mu eest siis ära sööb?"

Feodor Männikson,
Pärnust. Langes 1914. a.
Saksa wangi.

Johann Kinnas,
Pärnumaalt.
Tegewas sõjawäes.

August Israel,
Raplast.
Tegewas sõjawäes.

Oskar Busch,
Tallinnast.
Tegewas sõjawäes.

Mihkel Mitt,
Põltsamaalt. 2 korda baaw.
Kodus parandusel.

"Üks lõit — meie jagame siin lõit ühesuimauldis. Tuleb ta sisse ja istub laua taha ja wihtub edasi."

"Kudas? See on ju ometi kuulmata," hüüdis Maltš.

"Sa wihtub seda edasi, mis mulle on valmistatud?" Maltši hääl wärises. See tunnistas siemist ärewust ja wiha.

Naine waatas imestades.

"Kas sina oled oma mõtetega nii ajast maha jäänud? Kui ühe suimaulduse põhjusemõte maksab, kudas sina tahad ja julged siis teiste mõelda. Ei, armas, sa ei sünni siis meie hulla."

"Aue korraga peab igatahes harjuma, olgu ta nii hea wõi halb kui iganes tahes," mõttles Maltš ja sõi edasi.

Sõudis õhtu. Seal tuleb keegi noorepoole mees sisse ja istub rahuliste toolile. Seeb, nagu oleks todus.

Maltš ootas, et see inimene kõnelema hakkaks, aga ta ei teinud wäljagi. Pidas ennast nii ülmal, nagu oleks ta täitsa oma todus ja ei pannud uut diget peremeest tähelegi.

"See on küll wiisi mõni nõdrameelne," arwas Maltš ja ta süda löi aledaks, niisugust tugewat õnnelut meest nähes.

Küllap ta on wiist mõni sõja, wõib olla, ifegi revolutsiooni õhwer, arwas Maltš. Ta oli kuulnud, et revolutsioon olla ta hullumeelsete hulka suurendanud.

Oli juba õhtu ja päikese wiimased kiired heitsid üle kopl kase latwade tullaist helki läbi tahmaiste ruutude tupp, nagu kirjanikud niisugusti asju armastawad peenemas, elegantsemas keeles ütelda.

Seal tõusis wõras äkitselt üles, sirutas oma tugewaid liikmeid, nii et need weidi nakatasid ja ütles:

"Anna (nii oli Maltši naise nimi), kas ei saaks juba warsti magama. Ma olen täna õige wäsinud, just kui hakkaks influentja tulema."

Seal jäi naine seisatama.

"Aga meie woodi on õige kitsas. Kas mahume aga kolmeleli siisse?"

"Kudas kolmeleli?"

"Enesefli mõista. Tema tuleb ju ta mu juure."

Sellejuures näitas Anna oma mehe peale ja seletas edasi. "Ta tuli ju alles täna sõjawäljalt koju ja seega on ta nõue igatepidi põhjendatud, kui tahab peale kolmeaastast lahusolemist oma naise juure heita. Sa pead seda digels tunnistama."

"Üks lõit, üks lõit," tähendas mees, kuna ta toon tunnistas, et niisugune piff kõne seda hirmsaste ära tüütab. Rogu ta leha seifang ja näojume ütles: saaks magama. "Pane rohlem õlgi woodisse — küllap mahume tudagi siisse!"

Ta istus uueste ja waatas oma ette, kuna ta tugewa logu ümber tullaiste päikese kiired wirwendasid.

Seda kõiki kuulis Maltš pealt ja midagi käis ta südamest läbi, mis esmalt külma juga meelde tuletas, aga siis äkitselt mõiste loos: Nii wõib figa tunda, kui tal nuga sügifel südamest läbi torgatakse.

Ta tõmmas naise kõrwale, aga kõnelema ei saanud, sest midagi soonis nii kindlaste ja hulluste kõri kinni.

"Mis on?" küsis naine. "Miks sa nii äritatud oled?"

"Kes on see mees," küsis Maltš.

"Nu teine mees."

"Kudas? Su teine mees! Sa oled mind siis petnud? Sa oled mulle truudust murdnud?"

"Kui heameelega oletä ta küll selle naise wihas tapnud."

"Sa oled imelik — ajast ja arust maha jäänud mees," naeratas naine. "Sa ei saa aru, et meil nüüd uus lord walitseb ja lõit siin ühe suimauldis jagatud on. Minn meeldin talle ja kes wõib siis keegi teine seda teelda."

"Aga mina wõin. Sina oled mulle armas, mina olen su mees? Minu't mina wõin üksi su tuure heita."

"Ara saa ärewaks. Kui ma sulle armas olen, ega see weel sulle sugugi digust anna, et see teine ei wõi õhtul woodisse tulla. Näitufeks, päiksepäikste on ju sulle ta wäga armas ja meeldiw, aga eks oleks sa siis meeletu, kui seda lõit tahaksid üksi omale pidada. Ei, nüüd on uus aeg. Pealegi ei ole ju wiga midagi. Esimalt on see woodi iflagi lai küll ja teiselt on tema täna õffel tangeste wäsinud, nii et üksi ilma ekitamata wõid mu armupäikese päis-tel ennast sojendada."

Naine läks ära.

Mehe pea wajus ilka sügawamale ja sügawamale, sest ta oli tinaraskheid mõtteid täis, nagu kirjanikud armastawad piklikult kõnelema.

Wots.

Lahkumised mõisted.

Kodanlane istus Kaarli kiriku puiessteel (oli see kewade õhtu) ja katsus ilmaelu järele mõelda. Aga mõtled läksid keerdu, sassis, ja kodanlane ei saanud mitte enam aru, kus see algus, kus lõpp on.

Ta pea wajus norgu.

Mis sa teed? Kudas see ilmaelu nüüd nii ifemoodi on? Kui suured muudatused? Mis need inimesed nüüd lõit kõnelewad? Seal räägitakse naise digusest, seal jälle tulewitu korrast, kui enam pakust ega õhufest mehi ei ole (kodanlane katsus tahmatalt kaela peal olewat liha kuhja) ehl jälle waranduse ühetaolisest tegemifest. Kudas see ometi on? Kes ilmas ei ole nüüd täieline korralagedus? Kas see ei o'e lõit hullem, kui õndsja Nikolai ajal?

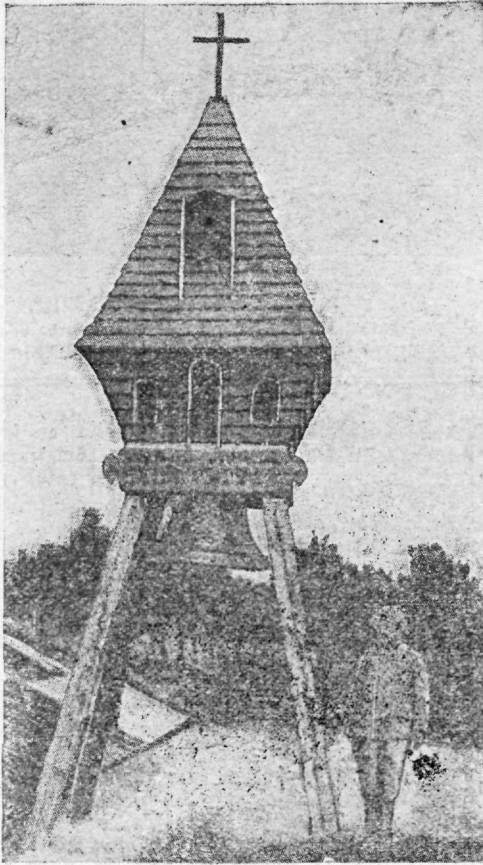
Kodanlane waatas ringi. Olets ometi keegi, kes asja kohta lähemat seletust annaks.

Seal läks lustilisel lõnnatul, pea püsti, tööline mööda.

Kodanlane hõltas:

"Sei, wend, tule siia ja istu mu äärde. Ma olen kodanik, Sibula külast, mul on seal kolm maja ja takš krunti. Majades on maa peal kahelja korterit ja maa all neli korterit. Kojamehe korterit ma ei arwa, see on ta maa all."

"Dea küll, aga mis sa siis soovid?" küsis tööline ja istus sinnaasmasse pingi peale.

Väane väerinnal. „Raitsekraawi jumalaema“ tempel.
„M. W. N.“ päevapildi järele.

„Kas näed, temade oli alguses wiletsapoole. Nüüd tuli wihma, wõib olla lähed weel kõit hästi.“

„Ei ole aega saanud tähele panna. Meil on alati tihedaste muudki teha. On sul põllud?“

„Ei. Aga tead, jookswa on jalgades. Kas päikese käes sojendamine taotab selle ära?“

„Pole wiga. Ega see jookswa nii ruttu kao. Küllap teda jatkub sulle eht eluosanigi.“

„Aga mul oleks ikka midagi — süda teeb nagu haiget!“

„On wist raswa kaotanud.“ tähendas tööline, selle juures tiirelt kodanlase patju turja-luurates.

„Wõib ka see wiga olla, aga on eht midagi muud. Näe, see teeb südamevalu — tahawad su waranduse kõit ühe suumauldis ära jagada. See pistab nagu noaga, kui selle peale mõtled.“

„Ma ei ole niisugust südamevalu tunnud.“

„Kui õnnelik inimene küll teie olete,“ ütles kodanlane ja ta laiale, raswasele näole tõmbas tahetsuse ilme. „Aga ega ilmas saa siis kõit nii õnnelikud olla.“

„Miks ei saa. Üksa pifute asi. Ma wõin teile õpetada, kudas niisugusele järjele pääsete, kus böjel wõite rahulikult magada ja kus päewal süda ka ei waluta.“

„Õige nii head,“ ütles kodanlane ja haaras tööliste käest kinni.

„Andke oma warandus ära, heitke enesest kõit see koki kõrwale, mis peate nüüd turjal kandma. Ja teil ei ole enam mingit muret, wähemalt jellest küljest.“

„Saewas, mis juttu teie ajate. Aga ma jään ju siis waefets.“

„Sugugi mitte waefemaks kui näitufeks mina praegu olen. Wulle ei too waranduse jagamise jutud wähemattki tusk.“

Kodanlane jäi mõttesse. Ta katsus jellest mõistatussest jagu saada: „Waene, aga ei ole waranduse eest muret.“ Kuid kodanlase patjs pea löi ringi käima ja ta ei saanud jellest mitte jagu.

Pilulfilmiil waatas ta küll neid tuhandeid, kes temast naerdes ja naljatades mööda käisid, pead püüsti, — südamed muredest wabad.

Kudas nad seda wõiwad?

Kes aitab seda keerdulesannet wälja arwata.

Ühes kohas püestteel oli lobar inimesi koos. Seal kõneldi naiste õigusest, naiste kohustest, naiste kõwa- ja pehmesüdamlusest.

Wiimaks weeres jutt teenijate kohuste peale.

„Seate,“ algas üks õredate juuste ja ümarguse kehaga herra, kellel põlki triipudega modern west seljas oli ja elewandiluust nupuga lepp käes. „Meie teenijate nõudmised on otse ülekohtused — ma ei taha ütelda pöörased — olgugi et see nimetus mitte palju märgist mööda ei lähets. Ma wõin ütelda — mu naisel on praegu kümme torda rassem kui teenijal.“

„Kudas see wõimalik on?“

„Enesestki mõista. Seal on lapsed, kes und segawad. Seal on tülid ja mured. Tulewad wõerad — ja ei tea, mis pead lauale panema. Seal on riided osta — aga üttele, mis praegu poest saad. Eht kuigi saad, on's sellel siis tarwa. Sa ei julge otse toast wälja minna. Aga mis teenijal. Seal on tal oma tuba. Eht on ta jälle kõõgis. Magab hommikul rahulikult — muudkui perenaine ajagu teda maast üles. Ja mis tal siis on? Waatab esmalt päikest, sõlmib oma saapapaelu pool tundi. Ega tal ole rutata kuhugile. Ja muret ei ole tal kõigewähemattki. Ei ole sul midagi kätte anda, pole tema asi.“

„See on õige küll,“ kinnitasid mõned.

„Rassem muudugi. Mitu torda rassem.“

„Oh sa südamega inimese piinaja,“ tähendas musta kübaraga, terajete sõstrafilmdadega neiu. „Miks sa siis ometi oma naise elu hõlpsamaks ja kergemaks ei tee.“

„Seeks küll, aga kuda on see siis wõimalik. Teenijad on ju nüüdsel ajal nii ülekatte lainud, et see kudadagi wõimalik ei ole.“

„Üksa lihtsalt. Wõta tüdruk oma juure tuppja ja saada naine jälle kõõti. Eks wiimajel ole seal siis palju hõlpsam põli, nagu seda siin ise seletasid.“

Wana Printks jooksis, miits peos, kogu linna läbi. Ta otis miitsameest, aga urfi politseinikka ei ole Ealinnast kerge leida. Wiimaks leidis ta ühe niisuguse, kellel punane sibe ümber kärewarre oli.

„Seate, mis õnnetus,“ ütles Printks otse ähtides. „Mul warastati wiis sada rubla ära.“

„Õige ilus summa,“ tähendas miitsamees ja tõmmas paberõõsi peale tuld.

„Üid sahwri aknast tuppja tulnud.“

„Üid wist wiletsad raamid aknal.“

„Üid muukrauaga ulse lahti teinud.“

„Wargad ostawad hästi ulsi awada.“

„Ma nägin neid. Üksa ligidal olid. Oleks mul rewolver olnud, oleks wõinud nad furnuks pörutada.“

„Rahju et rewolvrit ei olnud. Aga neid on nüüdsel ajal raske saada.“

„Aga wargad peab ometi kinni püüdma.“

„Ega see paha ole.“

„Eks miitsamehed pea neid taga ajama?“

„Seda ei ole ma kuulnud. Ükskõit, eks nemadki wõi seda teha, kui just ette juhtuwad. Aga pagan, seistes ja-lad päris wäsiwad ära.“

Ja miitsamees lastis enese küljakile aia najale ja kutsus higise Printksu ka toetama.

„Eks ka teie võiksite püüda,“ ütles Prints, viimast jõudu totku võttes. „Olen kuulnud, et see olla ka nagu teie amet.“

„Kust ma seda tean, kuhu varas läks,“ tähendas miilitsamees. „Jäta see jutt ja kõnele mingist muust?“

Prints läks ahastades edasi.

Rõneldi kusagil uulitsal alati naistediigusest, mis uus vabadus enesega kaasa toonud.

„Mis sellest naistediigusest nüüd enam kasu,“ tähendas keegi teiste seljatagant, kuna ta häälest õhamine tundus. „Oleks see enamalt olnud. Nüüd on ta hiljaks jäänud.“

„Rudas hiljaks jäänud.“

„Kõrtsud on ju kinni.“

„Mis see siis naistediigusesse puutub. Kas naiste digus kõrtsudega kudagi ühenduses on.“

„Rudas ei ole siis. Enemalt võis mees üffi poole sõni kõrtsus lärmitseda ja koju tulles naist piinata. Kui vastu ütlesid, siis said naha peale. Oleks nüüd kõrtsud lahti, siis võiks naised nüüd sedasama teha. Aga niitaua kui kõrtsusi ei ole, ei saa naised oma digusi tarvitada. Sumala õhust ei jää uulitsal kellegi pea segaseks.“

Koks.

Muinasaja elaniku päevaraamatust.

(Westelugu).

E s m a s p ä e w.

Ah, pean ju ometi kord omale kasuliku seisukoha võtma!

Muistfel ajal, s. o. enne revolutsiooni, elas kusagil niisugune eesfel kes, kuigi ta kahe heinasoo wahale oli pandud, nõnda ütelda „kõhklemise“ tõttu ära suri.

See lollite ei saanud kuidagi omale selgete teha, mis-sugusest saost ta kõigepealt peaks heinu võtma (nähtavaste ei olnud siis veel kaardi-süsteemi olemas).

Praegusel tähtsal revolutsiooni-ajajärgul elades, tunnen ma end oma selfimehe-eelkäija seisukorras olevat.

Pean awalitult tunnistama, et ma mitte nõnda palju oma tähelepanekute kui siemise tundmise läbi selgusele olen jõudnud, et ma mitte — üks olewus ei ole.

Iga päew toob uusi ja ikka jälle uusi lõõksõnu.

On juba filmapilt jõudnud, kus lõõksõnu enam on kui leiba jahulauplustes.

Juba teist päewa toob minu selfimees-teenija, kes lewa-kaardiga poodi lähed, lewa asemel umbes poolteist naela mitmesuguseid raswafelt trükitud lõõksõnadega üles-lutseid, mis mitte ainult eesti, waid ka teiste keelte rit-lusest tunnistust annawad.

Sa lubas mulle homme eskimokeelse ülestutse tuua, sest et eskimod, kes ka omale „wabariigi“ wälja kuulutasid, nõuawad, et kõige maade demokraatsed, kaastundmuse ja toetuse märgiks, end hülgeraswaga hästi sisse määriks.

Kui nii edasi lähed, siis tuleb minu puuduliku arwamise järele warsti lõõksõnade jaoks punasest kangast puudu.

Sõõstus, mis punast kangast teeb, ei jõua lõõksõnade walmistamisega wõistelda, — see on kindel.

Juba nüüd ilmusid mingisugused imetajad olewused, kellelde punaste lippude asemel mustad.

See annab selge tunnistuse punase kangasõõstuse kriisist.

Mis edaspidi teha?

Mis-suguse seisukoha ma omale wõtan, kui lõõksõnad mind stia ja sinna awatelewad, kuna mina aga ütsinda olen?

Sina, kes sa kõik tead, tule aita ja tee mulle selgete, mis-sugune partei oleks mulle kõige kohasem?

Kelle ees ma oma todaniku selgroo küüru tõmman? ..

S e i s i p ä e w.

Rahetfen naisterahwaid.

Nad mõistawad omale plaksu pealt teatud seisukoha

wõtta ja nad osustawad paugupealt kõiksugu neetud küsimused.

Wõtan näituseks oma naise.

Ma waewlen juba mitu päewa nende küsimuste pä-rast, mis isegi asjatundlikumaid todanikka kui mina äre-wufesse panewad.

Kas on waja sõda edasi pidada sõja enese vastu?

Kas on waja „wennastada“ wõi mitte?

Kas me türlklastelt sellepärast Konstantinopoli peame ära wõtma, kui me merekitsust, wäina rahame saada?

Wõitlefin nende küsimuste pärast nädal otja endamisi.

Ustufin uulitsale ja lootfin selle küsimuse kohta tarka sõna kuulda.

Ruhu poole minna? Paremale . . . pahemale poole?

Läfin ühe inimestesalga juure ja kuulsin kuidas keegi selfimees, kel kõwa tübar peas ja lõua otas paar raswa-tikka, kõneles:

„Kodanikud! Selfimehed! Sõda wõidurikka lõpuni! Maha wennastused! Eürgimaa waja Europast wälja peksa!“

„Digus! Digus!“ hüüawad waimustatud selfimehed.

„Eürgimaa waja ärapurustada nagu sakslased Belgi-aga tegid!“ jattab waimustatud kõneleja. „Dardanellid ja Konstantinopol waja ära wõtta ja ära purustada. Rura-maa waja-päästa! Ujutisele walitsusele waja usaldust awal-dada.“

„Prawo! Purustada! Ära wõtta! Hurra! Alwabdame ajutisele walitsusele usaldust! Elagu demokraatline wabariik! Surrraaa!!!“

Üleüldine waimustus.

Lähen poolteistkorda sammu edasi.

Jälle inimesed saltas, jälle kõne eja; sel on pehme tü-bar peas ja ta põsed on aukus, kuid ta ei ole mitte wä-hem waimustatud kui eskimene ja ta puistab õhtraste ilu-tõne pärlid:

„Selfimehed! Kodanikud! Maha sõda! Elagu wen-nastus! Kadugu kodanlased! Igal rahwal olgu enese-määramise digus!“

„Digus! Digus!“

„Sellepärast ei ole waja mingisuguseid Dardanellisi ja Konstantinopolisi!“

„Digus! Prawo!“

„Armenia tuleb Eürgimaaale tagasi anda. Armenta-fed, kes sellega nõus ei ole, et türlklased nende kallal wägi-walda tarwitawad, wõiwad oma arwamist awaldada. Igal rahwal olgu enesemääramise digus. Weel enam, iga rahwas, iga maakond, iga linn, iga küla olgu iseseisew wabariik! Meie, Kasfifaba elanikud, oleme rahwuste poo-lest kommunistid, sotsialistid ja revolutsionistid. Meie ajutisf walitsust ei usalda. Meie asutame „Kasfifaba wa-bariigi.“

„Digus! Hurra! Elagu demokraatline Kasfifaba wa-bariik!“

Üleüldine waimustus.

Sattudes niimoodi kahe waimustusehoo wahale, kao-tafin ma pea ja läsin filmanähtawalt lahjaks.

Dardanellid ja „Kasfifaba wabariik“ wõtsid minul kümme naela raswa maha.

Kui nii edasi lähed, siis olen ma Usutawa Rogu awa-mise ajal kõigest kolibri wõi postpaberi raswune, mis ilma ümbrikuta ja margita.

Kuid minu naise terwis ei läinud sugugi halwemaks.

Rütsfin tema käest:

„Kallike, kuidas sa arwad, kas maksab soldatite ja töö-liste saadikute nõukogu usaldada wõi mitte?“

Sain wastuse:

„Siin ei ole enam midagi kahelda ega mõtelda. Ise-eneffit mõista, et maksab.“

„Kuidas, miks? Wille peale sa oma arwamist põh-jendad?“

„Sellepärast, et tal wägi on, s. o. sõjawägi, ja wõim, s. o. sõjariistad. Ka wana walitsust usaldati ainult selle-pärast, et tal wägi ja wõim olid.“

Päris kadestust ärataw pea on mu naisel!

Meie millits.

„Ah, ah, hä! Naera kas wõi lõhki! Tallinna 3. jaoskonna militšionärid arutavad oma koosolekul küsimust, kas militšionär tunni peal olles paigal seisma wõi ringi peab käima. Kui näit. keegi kaugel appi karjub, siis ei tea ta, kas abiks rutata wõi poigale jääda?“
„Smelugu, et nad veel arutamisele pole wõtnud, kas militšionärid kodunt ülepea maksab wälja tullagi!“

—or.

Reflektsid.

Ei wõi veel luidagi diget seisukohta wõtta.

Lätsin veel wiisi naela fergemaks.

Minu kätte sattus üks enamlaste raamatukene ja lehe number.

See ei tähenda veel midagi, et esimene wäitene on ja teile wälimus just usaldust ärataw ei ole.

Nad on selle eest hirmus suure mõjuga.

Siin on üks meeldiw kohakene sellest „kirjandusest“: „Proletarlasted, jätke orjaliku seaduse austamine kuis see ja teine!“

Wõite kõi, mis teil waja.

Dange koidiktele puhtad pühapäewa riided ümber.

Säwitage ära omad mustad keldrid ja asuge pidutsewate ritaste lossidesse.

Sagage maid.

Res teid segama tuleb, selle kõrwaldage teilt kui oma wabaduse waenlane!“

Lõbus raamatukene ja veel lõbnsam ajalehekene! Maa-lib awatelewad dhulosfid filme ette . . .

Näitusel:

Ma ei ela mitte mustas keldris, waid kaunis korralikus korteris.

Kuid ma olen nõus alguses mõni aeg keldris elama, et mul pärast digus oleks proletarlasena ritaste pidulikkudes lossides olla.

Ma olen juba ammugi Soompeal ühe paruni lofsi peale pillu heitnud (Sealt on suurepäraline waade üle Tallinna), mida sugugi halb ei oleks wägivallega oma ka-fuks wõtta.

Ra riiete pärast ei oleks halb end enamlaste seltsa so-bitada . . .

Seft rätsep teatas mulle, et ta 1. juunist peale lihtsa pinsaklilikonna eest nelisada rubla wõtab.

Ma istusin kirjutuslaua taha, et Lenin II-sele enamlaste seltsa astumise joowi awaladada, kellede president ja ebajumal ta on, kuid jäin mõttesse:

„Kas ma ei ole liiga wana?“

Ma saan warsti neljakümne-wiee aastaseks, kuna enamlasted wiististe otsufeks on teinud oma liikmeteks 10 kuni 15 aastaseid kodanikka wõtta.

Muidugi, et ka Lenin II poiffitene ei ole, aga tema, kui isik, kes oma tõsise ilmawaate näitleja osawusega Lenin II ketta sisse ära on peitnud, saab enese muutmiseiga suurepäraliselt toime.

Kui ka mind, näitusel, enamlasteks wastu wõdetaks.

Kuid ma löödfutan.

Ma ei wõi maale kihutuslööb tegema minna seft et ma oma madalate rindade tõttu enamlaste suurepäralist löödfõna:

„Radugu imperialistlik sõda, elagu seljatagune sotsialne sõda!“

Ei wõi ühe hingega wälja rääkida.

Ja siis veel üks asi.

1905 pandi pappi kotti, nüüd aga enamlasti.

Ei, seda teotust ei kannataks ma wälja.

Nelja päew.

Räisin sõbra käest nõu küsimas.

Istub kurwalt ja delakt.

„Mis sinuga on?“ küsisin. „Wäljas on kewade, Wenemaal on wabariik, aga sina.“

„Dagan sind ka oma kewade ja wabariigiga!“ urisib ta. „Mis katu on mul wabariigist, kui pudel 95 graadilist piiritust 38 rubla maksab, kuna wastiku konjakt eest 60 rubla poolest toobist wõdetakse. Ütle, mis wabariik see on, ja veel demokratiline?“

Ma istusin.

„Mis ja Ajutise walitsuse ja soldatite ja töölise saadikute kohta arwad?“

„Arwan seda, et Eesti rahwal teistega midagi tegemist ei ole ega tohi olla. Uga sina?“

„Mina hindan niisugust walitsust, kes kõiufugu kangeid jootsi lubab müüa. Dotan Usutawat Rogu. Kui ka see mingisuguseid kangeid jootsi ei luba müüa, siis ütlen: „Mitab. Isamaa on hädaohus. Ma pesen käed puhtaks.“ Ja sõidan jäädawalt Wenemaalast minema.“

„Sa oled hulluks läinud!“

„Sugugi mitte. Ma wõtan wäljamaal asja kohta täreda seisukoha. Usutan uue partei.“

„Alman juba, misugune partei see on.“

„Üks kõige wägewamatest parteidest. Seda saats Wenemaa sotsial-alkoholikeste partei kutsutud. Liitmeid oleks sel parteil — kurat teab kui palju! Me astume kogu ilma sotsial-alkoholikestega ühenduseks. Usutame üleilmise liiga, ja siis me alles näitame, misugused seadused me maksma paneme . . .“

See, et mul neerude pärast joomine keelatud on, muibu . . .

Ah, peab ju ometi kord teatud seisukoha wõtma!

„Meie Matsi“

tellimiste wastuwõtmine wältab edasi.

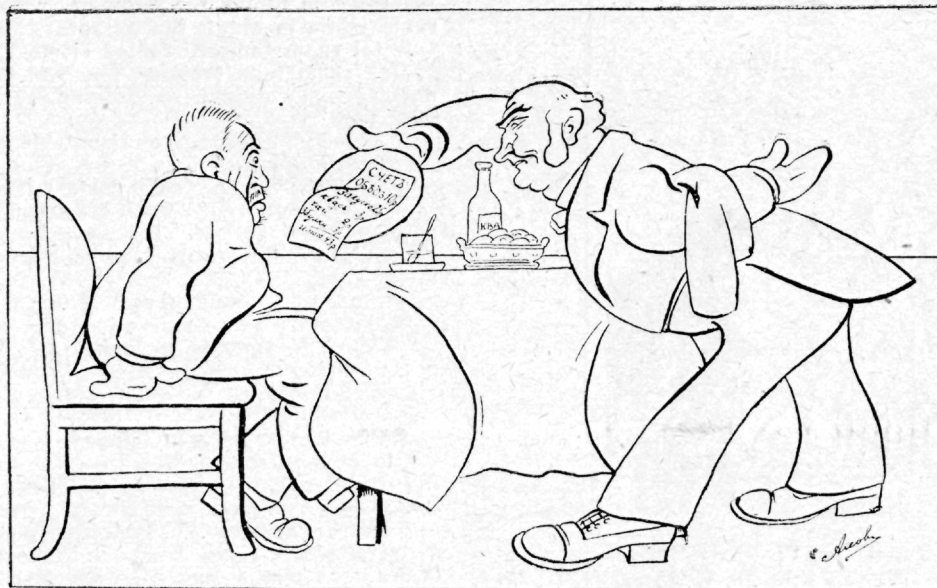
Tellimise hind lättesaatmisega aastas 5 r. 50 l., 6 kuu eest 3 r. 3 kuu eest 1 r. 60 l. Toimetusest ise ära wiles: aastas 4 r. 50 l., 6 kuu eest 2 r. 30 l., 3 kuu eest 1 r. 30 l. Ilmub iga laupäew. Adressi muutmise eest 10 kop. Adressi muutmisel ja tellimise uuendamisel palume senist adressi nr. teatada.

Toimetus ja talltus:

Karju ja Riiatli nullija nurgal nr. 46/15.
Tallinnas, „Seaduse“ raamatukaupluses.

Meie Matsi järgmine (148.) sõjanummer ilmub 17. juunil.

Sõda igalpool.

„See ei ole mitte arwe, mis te mulle annate, waid surmaotsus; sel kombel riisuda wõib ainult jultunud waras!“
 „Olge ilka, nüüd on ju sõja aeg, igalüks sõdib . . . Meie, kellnerid, tähendab, sõdi-
 me — külalistega!“

Aptegis.

Weneteelst E. A.

Oli hilja õhtu. Kodukooliõpetaja Jegor Swoikin läks arsti juurest otselohke apteki, et mitte asjata aega raisata. Aptegi uksest sisse astudes tungis, Swoikinile rohtude haik vastu, mis omane kõigi aptegitele ilmas. Teadus ja rohud muutuvad aastate jooksul, kuid aptegi haik on igawene, nagu ollus. Teda nuusutatakse meie isaiwad, saawad nuusutama ka lapselapsed. Hilise aja pärast oli inimesi aptegis wähe. Kollase kulunud kirjutuspuldi taga, mis wäikeste klaasiteestega ja rohufedelitega kaetud, seisis pikk isand, uhkest tagasihipoole hoitud peaga, walju näoga ja toreda pösthabemega — kõige järele otsustades wist prowisor. Lääkima pealaega alates ja pillade roosade sõrmeküüntega lõpetades, oli see isik hoolega triigitud ja harjatud, et mine kas wõi praegu pulma. Ta tusased filmad waatafsid kõrgilt alla lehe peale, mis puldil wedeles. Natute maad eemal istus kassahoidja ja luges laifalt peenikest raha. Siinpool letti, mis Ladina kõõli rahwast eraldas, toimetasid poolpimedas kaks kogu. Swoikin läks puldi juure ja andis triigitud isanda kätte rohufedeli. See luges lehes kuni punktini ja, wähe pead paremale poole pöörates, luges ta:

„Calomeli grana duo, sacchari albi grana quinque, numero decem!“
 „Sa,“ ütles aptegi sügawusest läbilõikaw, metalline hääl. Prowisor tõrdas sellejama tumeda, ühetoonilise häälega teise rohu kolkuseadet.
 „Sa,“ kostis teisest nurgast.
 Prowisor kirjutas midagi rohufedeli peale, tegi walju näo ja, pead tahapoole wifates, lasti filmad ajalehe peale.
 „Sunni aja pärast on walmis,“ lausus ta, filmadega punkti otfsides, mille peale peatama oli jäänud.
 „Kas ei wõiks, teate, wähe rutemine,“ küsis Swoikin.
 „Mul on wõimata oodata.“
 Prowisor ei wõistunud. Swoikin wajas tiiwani peale ja hakkas ootama. Kassahoidja lõpetas rahalugemise, hin-

gas sügawalt ja keeras wõtmega luffu. Sügawuses hakkas üks tumedatest kogudest marmorist uhmri ümber toimetama. Teine kogu liigutas midagi sinises klaasis. Kustil tittus ühetooniliselt kell.

Swoikin oli haige. Luudes põles tal, kätes ja jalgades olid testawad walud, raskenemas peas uitasid udused kujud. Prowisori, riulisi klaasiteestega, gaasilampipi nägi ta läbi loori, aga ühetoonilised lõõgid uhmri vastu ja pilaldane kella tiksumine näisid talle mitte wäljaspool, waid oma peas sündiwad. Koidumine ja udune oled wõisid ta üle itka enam ja enam wõimust, nii et, natulene aega oodates ja tundes, et tal marmorist uhmri toikimisest paha hakkab, mõtles enese elustamiseks wähe prowisoriga rääkida.

„Wist hakkab mul palawit,“ sõnas ta. „Ust ütles, et weel raste on arwata, mislugune haigus mul on, kuid ma olen juba wäga nõrgaks jäänud . . . See on õnn weel, et ma pealinnas haigaeks jään, aga muidu, wõib olla, oleks juhtunud kustile külasse, kus ei arstfi, ega aptekifi pole.“

Prowisor seisis liitumata ja luges lehte, pead wähe tahapoole hoides. Swoikini kõne peale ei wõistunud ta ei kõne ega liigutusega, nagu poleks kuulnudki . . . Kassahoidja aigutas ja süütas tikku põlema . . . Marmorist uhmri toikimine läks itka walgemaks ja heledamaks. Nähes, et teda ei kuulata, pööras Swoikin filmad riulite poole ja hakkas klaaside pealkirju lugema . . .

„Kui palju wõib siin küll ületliget pallasti olla,“ mõtles Swoikin. „Kui palju sõdi on nendes nõudes, mis siin ainult moe pärast seisawad ja ühes sellega on see kõik nii tore ja mõjuw!“

Apteki astus määrdinud põllega pois ja küsis kümne kopika eest härjasappi.

„Utelge, olge head, mis jaoks pruugitakse härjasappi?“ küsis kooliõpetaja prowisorilt, rõdemustades, et wiimaks oneti jutulis ainet oli leidnud. Wastust mitte saades, hakkas Swoikin prowisori walju õpetlase nagu uurima.

„Naljatad inimesed, tõe ette,“ mõtles ta. „Misjaoks püüawad nad endi nägudele niisugust õpetlase ilmet anda? Pigimese käest wõtawad kolmekorbsed hinda, müüwad määrdeid juuste kaswatamiseks, aga nende nägude peale waa

Walgepileti meeste läbiwaatamise puhul.

„Miks ja, Alfred, nii lõssi oled wajunud ja enam ei karju „föda mõidurikka lõpuni!“

„Jah, karju siis veel, kui sul omal warsti tuleb solbatiks minna.“

dates wõib arwata, et nad tõeste juured hariduse jingrid on. Kirjutawad ladinakeeli, räägivad saksakeeles . . . Rujutawad enestest midagi keskjalalist . . . Terwise juures ei pane tähelegi neid kuivi, karedaid nägusi, aga kui haigeks jääb, nagu mina praegu, siis kohtud ära, et niisugune pühitõõ on selle kriigitud kaju kätte sattunud . . .“

Prowisori liikumata nägu waadates, tundis korraga Swoikin isu, olgu mis on walgusest, õpetatud näost ja uhmri kopsimi eht wõimalikult laugemale saada . . . Haiglane wäsimus wõttis tema üle wõimust. Ta läts leti juure ja küüsis, paluwat nägu tehes:

„Olge nii head, laske mind minna! Ma . . . ma olen haige . . .“

„Rohe . . . Olge head, ärge toetage ennast küünarnuksidega laua peale!“

Rooldõpetaja istus tiivanile ja hakkas enese peast udu-seid kogusi laugemale kihutama, waadates, kudas kasahoidja suitsetas.

„Minult pool tundi on alles mööda läinud,“ mõtles ta, „weel jääb niisama palju . . . Wäljakannatamata!“

Wiimaks ometi astus prowisori juure wäike, must rohudesegaja ja pani tema ette pulbritarbitese ning klaasikese roojala wedelikuga. Prowisor luges punktini, läts puldift pillamisi eemale ja, klaasi kätte wõttes, raputas teda silme ees . . . Siis kirjutas ta rohufedeli, sidus selle pudelikaela külge ja ulatas käe templi järele.

„Misjaoks tõik niisugused tembutused on,“ mõtles Swoikin. „Muidu aja raiskamine ja ka raha wõtawad selle eest rohtem.“

Rohuklaasi kolkku pannes ja ära tembeldades, tegi prowisor sedasama ka pulbritega.

„Wõtte,“ ütles ta wiimaks Swoikinile, ilma et tema

peale waadanud oleks. „Matske kasfasse 2 rubla kuus kopikat.“

Swoikin toppis käe taskusse raha järele, wõttis 2 rubla wälja ja ainult siin alles tuli talle meelde, et peale selle tal enam kopikatti kaasas ei ole.

„2 rubla kuus kopikat,“ sõnas ta tõheldes. „Aga mul on üks rubla ainult . . . Arwafin, et 2 rublast aitab . . . Mis teha?“

„Ei tea,“ wastas prowisor, lehte kätte wõttes.

„Sel juhtumisel wabandage mind . . . Kuus kopikat toon ma teile homme, eht saadan kellegiga . . .“

„Seda ei wõi . . . Meil krediti ei ole . . .“

„Aga mis ma pean tegema siis?“

„Minge koju, tooge kuus kopikat, siis saate ka rohud kätte.“

„Ja, kuid . . . mul on raske käia, ja saata pole kedagi.“

„Ei tea . . . See pole minu asi . . .“

„Snn . . .“ mõtles kooliõpetaja. „See küll, ma lähen koju . . .“

Swoikin astus aptegisti wälja ja sammus koju poole. Runi ta wiimaks oma lambrini jõudis, puhkas ta lörda wiis . . . Suppa astudes ja mõnda wastkopikat leides, istus ta woodi peale puhlama . . . Mingisugune wõim kiskus ta pea padja juure . . . Ta heitis minutiks küljele. Udufed lujud piwete ja määsttud kogude näol hakkasid ta arusaamist warjama . . . Tal seisis meeles, et tarwis on apteki minna ja sundis ennast mitu korda ülesse tõusma, kuid haigus wõttis oma. Wastkopikad kullusid peost maha ja haigele näis, nagu oleks ta juba apteki läinud ja räägib uueste prowisoriga.

Mitingil.

Wiruwarawamäe lõunapoolse otja juure kogub suur rahwaparw, kelle keskel kiwitist kihutustööd tehtakse. Üksikutes jalkades seisawad mehed ja naised koos, kuulates ja waieldes.

Korruga ilmub warawa kõrwale müüri peale punase näoga täisjõunud naisterahwas, kael sügawalt paisas, õreda kleidi rinna küljes punane lint.

„Selfimehed!“ hüüab ta hüsterialiselt, ja tõik jääwad kuulama. „Selfimehed! Meie kõige wihajamad wastafed, kodanlased, kes siamaani kaanina meie werd on on imenud ja enestele paljud lõhud ette sõõnud, teewad igalpool oma ajalehtedes ja mujal kurikawalat kihutustööd selle wastu, et meie nende maid ja majasi mõleme ära wõtta ja tööliste wahel ära jagada. Aga selfimehed, meie ei lasse endid eksitada. Müürid on rewolutsion. Meie oleme selle rewolutsioni teinud, meie wiime ta ka lõpule ja wõtame sealt, kust wõtta on. Kõik, mis maailmas leidub, on tödliste higi ja weri, weri ja waew. Ka meie naised oleme küllalt juba werd walanud.“

Sellepärast ei maksa enam wiitwitada, waib aeg on wõtta, wõtta ja weel lord wõtta, mis wõtta on. Elagu wõtmisel!“

„Hurra! Hurra! Hurra!“ kisedab rahwaparw waimustatult.

Naisterahwa asemel ilmub müüri peale noormees.

„Selfimehed!“ kisedab ta. Rahwahull jääb jälle wai-fets. „Selfimehed! Mina olen matematika üliõpilane. Ma olen karwapealt wälja rehendanud, et tõik, mis tahetsa-ja kuue-ja neljatunnisest tööpäewast räägitakse, tollus on. Teadus on juba ammu kindlats teinud, et sellest enam kui küll on, kui päewas ainult ka k's tundi tööd tehtakse! — —“

„Hurra!“ kisedab rahwaparw. „Waat, see on alles tubli mees, kes meile asja dieti selgels teeb. See on meie mees!“

„Selfimehed!“ jattab kõneleja. „Mina olen matema-

Kui rahulikkudest elanikkudest sõjariistad ära kõrjatakse
eht
wargapoiste paradiis.

S u l i : „So, sõjaväelaste ja tööliste saadikute nõukogule tänu! Nüüd võin ma ometi wabalt töötada ja kui kapitalist elada. Miilits on nii kui nii tegewusewõimetu!”

tila üliõpilane. Arwustiku andmete põhjal olen ma wälja arwanud, et kui kõik Wenemaa maad töörahwale ära jagatakse, siis iga inimene enesele 400 tiinu ja 241 ruutsülda maad saab!”

„Hurraa!” kiskendab rahwaparw jälle. „Waat, see on alles tubli ja tark mees. Seletab selgeste ära, kuipalju me jagamise puhul dieti saame!”

„Seltšimehed!” jattab kõneleja. „Mina olen matemaatika üliõpilane ja leidin nendesamade allikate põhjal, et kui kõik kodanlaste raha tööliste wahel ära jagada, siis iga mees enesele 14,327 rubla ja 27 ja weerand kopikat saab!”

„Hurraa!” kiskendab rahwaparw wainustatult. „Waat, see mees alles teab ja tunneb asja. 400 tiinu maad ja enam kui neliteistkümmendtuhat rubla raha weel peale — waat, see on juba midagi! Hurraa!”

„Seltšimehed!” jattab üliõpilane. „Mina olen matemaatika üliõpilane ja olen juba 26 aastat wana. Ma olen näinud ilmas palju taru; olen ka lollisid näinu, aga nii

suurt lollide karja, kui praegu siin koos on, kes iga lollust usub, ei ole ma üal näinud!”

Ütles, hüppas müüri peal maha ja kadus rahwa keskele.

Stud. publ.

Ühediigus.

Suur kala ajas wäikest nii kaua taga, kui selle kätte sai ja tahtis siis teda ära neelata.

Wäike kala aga piiksus wastu:

„See on ületohus. Mina tahan ka elada. Kõik kalad on seaduse ees ühediiguslised.”

Suur kala wastas:

„Noh, ega ma wastu ka ei waidlegi, et meie ühediiguslised ei ole. Kui sina ei taha, et ma sind ära ei sööks, siis, ole hea, tugista ja mind alla, ära kõhkle ühti, neela aga peale, mina wastu ei waidle.”

Kewade öö Tallinnas.

„Sõda kuni võidurikka lõpuni!“

Wäike kala ke wiktas siapoole ja sumpoole, ajas lovad ammuli, kuid suurt kala alla neelata ei suutnud.

Ohtas siis ja ütles:

„Sinu võit — neela!“

Minewikust.

20 aastat tagasi sõnas õuelonna kirjasaatja, keiserinna teetonda ajalehtedes kirjeldades:

„Belitija Prudõ“ külast läbi sõites ja westit tegevuses nähes, oli keiserinna Majesteedit arm tema peale sõrmega näidates, tähendada:

„Jahwatab!“

F. Sologub.

Süis, 40 rida edasi: „Belitija Prudõ“ küla laudu tagasi sõites ja nähes, et westit et töötä, oli kõrgel külalisel arm, sõrmega tema peale näidates, tähendada:

„Et jahwata!“

— or.

Ajutises kohtus.

„Ja kas teil, Wenemaa wabal kodanikul, tõeSte mitte häbi ei olnud warastada?“ küsib kohtunik.

„Jah, mis teha, liiga suur wabadus on ju nüüd warastamiseks,“ wastas „juhtumisi“ tabatud waras. — or.

Ilmus: „Mis on demokratiline wabariik?“ Hind 20 kop. Ilmumisel: „Wiimane werine tjaar Wenemaa troonil.“ ja „Kohalik omawalitsus demokratlistel alustel.“

Earwitamata jäänud lähemad kirjatööd häwitatakse ära, kui martisi tagasihaatmiseks juure lisatud ei ole. Ruumi- pundusel ajakirjas kirjawastuseid ei anta; wastuse saamiseks lisatagu postmart ehk postkaart ligi.

N. B. Üksikute numrite ostjaid palume lahkeste tähele panna, et neile ostmisel mõnda teist „Meie Matsi“ nime- ja kujulist lehte meie lehe asemel kätte ei pistetaks.

Wastutaw toimetaja Jakob Jaak

Wäljaandja J. Muni.

W. Schiffer'i trükk, Tallinnas.

EESTI
RAHVUSRAAMATUKOOL
AR